

ALEKSIS KIVI - SAMULI REUNANEN

NUMMISUUTARIT

LAHDEN
KAUPUNGINTEATTERI

KATSOMISAVAIMET

Nummisuutarien nuori Esko on saanut kasvaa mieheksi isän ja äidin vahvassa varjelussa. Nyt olisi sitten aika astua pesästä, nousta omille siiville ja kohdata maailma koko komeudessaan. Kihlat on jo sovittu ja hääjuhla odottaa. Nuoren miehen haaveuni muuttuu kuitenkin pian pyörteiseksi painajaiseksi, jonka käännteissä turhat luulot otetaan pois ja nuoren miehen mieli murtuu. *Nummisuutarit* on väkevää nuoruuden juhlaa sen kaikessa kauneudessa ja kauheudessa.

Näitä juhlia ei kannata jättää väliin.

"Tule positiivisella mielellä.
Katso esitys ja mieti sitten
oliko tää sun juttu."

"Lavasteet olivat
todella upeat ja
yllättävät"

"Mielettömät
näyttelijät"

"Päähenkilön suoritus upea.
Saat multa Oscarin ja Venlan
ja Emman ja pusun"

"Vanhanaikainen suomen kieli oli
ajoittain vaikeata ymmärtää,
mutta en antanut sen haitata
tai ehkä se ei edes haitannut."

Henkilöt

Sakeri, Martan sisko

Martta, Eskon äiti

Topias, Eskon isä

Niko, merimies, Jaanan isä

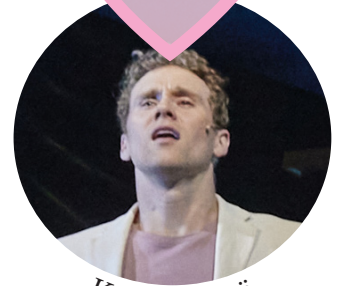
Iivari, Eskon veli

Esko

Jaana, kasvatustyttö

Kristo, seppä

Karri, Kreetan isä

Kreetta

Jaakko, puusuutari

Krouvari

Antres, kraatari

Sepeteus, lukkari

Teemu, soittaja

Mikko Viikastus, Eskon "bestman", puhemies

"Aleksis Kiveä (1834–1872) pidetään Mikael Agricolan ja Elias Lönnrotin rinnalla suomenkielisen kirjallisuuden luoja. Näytelmissään, runoissaan ja romaanissaan Seitsemän veljestä Kivi kuvaa Suomea ja suomalaisia tavalla, joka edelleen vaikuttaa käsitykseen itsestämme."

-Nummisuutarit ilmestyi vuonna 1864 Kiven omalla kustannuksella.

-Se on ensimmäinen täysimittainen suomenkielinen komedia.

-Voitto näytelmäkilpailussa. Palkintolautakunta: "suomalaisen kansanluonteen erikoisuuden syvä tuntemus", "eloisa ja ytimekäs tyyli".

-Se on yksi suomalaisen teatterin perusteoksista.

-Kirjoitettu alun perin ruotsiksi nimellä Bröllopsdansen.

-Vaikka Kiven teatterituntemus oli vähäinen, hän sisällytti näytelmään paljon näyttämölle suunniteltuja aineksia: laulua, painia, naamioitumisia, hevosella ajoa, huutoa ja melskettä sekä monologeja, yksinpuheluja.

Kieli

Aleksis Kivi oli ensimmäinen suomeksi kirjoittanut ammattikirjailija. Kirjakieli oli hänen aikanaan vasta muotoutumassa ja monia sanoja tai ilmaisuja ei vielä ollut. Niinpä Kivi keksi paljon sanoja itse. Myöskään sanojen kirjoitusasu ei ollut vakiintunut, joten Kiven täytyi usein vain päättää, miten jokin sana kirjoitettiin. Osa näistä sanoista ja kirjoitusasuista säilyi suomen kielessä, osa on muuttunut paljonkin.

Muuttuva kieli

Nummisuutareissa ja muissa vanhoissa teoksissa on paljon sanoja, joita ei nykyään enää käytetä tai joiden merkitykset ovat muuttuneet. Esimerkiksi:

Nummisuutari (kylä)suutari, joka asuu metsäkan-
kaalla eli nummella, ”peräkylällä”

Lukkari eli kanttori urkujen soittaja ja monien
seurakunnan asioiden hoitaja, kuten naimalupien
kirjoittaja ja lasten alkeisopettaja.

Naimalupa oikeus solmia avioliitto

Puusuutari puukenkien tekijä

nahkasuutari nahkakenkien tekijä

riksi Ruotsin vallan aikainen rahayksikkö

jälkeensäätös testamentti

haarapussi laukun tapainen tavaran kantoväline

puumerkki kirjoitustaidottoman allekirjoitus

puhemies bestman, sulhasen avustaja

kraatari räätäli

mynti täysi-ikäinen

heitellä painissa vekarajalkaa kampata

kuranssi kuritusta (silloin tarvis niin kuranssia,
niin kuranssia)

peräkaneetti kertosaie

kimnasti lukiolainen

kuraasi rohkeus

himphamppu sekasotku

pöhnä juhlaruoka

virsta vanha mittayksikkö

kruunu viranomainen

Synonyymit

Alkoholille ja sen juomiselle on aina ollut suomalaisessa kulttuurissa paljon synonyymeja. Tässä muutamia esimerkkejä Nummisuutareista:

olvi olut

häkää yliskammarissa olla humalassa

koukistaa käsivartta juoda viinaa

pohmeloissa krapulassa

tellukassa humalassa

Tarkastele yllä olevia ilmauksia. Mitä vastaavia ilmauksia nykykielessä on, kuinka monta keksit?

Pohdi, mistä synonyymien runsaus johtuu.

Missä valossa Nummisuutarit-näytelmä esittää alkoholin: millaiset hahmot käyttävät alkoholia ja mitä seurauksia alkoholin nauttimisesta on?

Katso video;
pääosan esittäjä
Tuomas Korkia-aho
ja Eskon rooli

<https://youtu.be/Oo1VihLsiJM>

Kun kaikki menee pieleen

Kuvaile tarkasti jokin arkipäivän tapahtuma, esim. kouluun lähteminen aamulla. Miten heräsit? Mitä söit? Miten tulit kouluun? Muuta sitten tapahtumat niin, että kaikki menee pieleen: nukut pommiin, kaapista löytyy vain homehtunut leivän pala jne.

Nummisuutarit kertoo Eskon kosiomatkasta. Keksitään pienryhmissä, mikä matkassa tai häissä voisi mennä pieleen. Pohdinnat voidaan kirjoittaa tai esittää toisille.

Tarkkailutehtävät

Teatteriesitys on monen taiteenlajin kokonaisuus ja oikeita tapoja katsoa esitystä on yhtä monta kuin on katsojiakin. Esitystä seuratessa juoni voi tempaista mukaansa, esityksen puvet tai lavastus voivat tehdä vaikutuksen tai voi keskittyä musiikkiin tai muuhun äänimaisemaan. Kun tulee tietoiseksi siitä, mitä näkee ja kokee, kehittyy myös taito lukea teatterin kieltä ja esityksestä saa enemmän itselleen.

Valitse jokin esityksen osa-alue, jota erityisesti tarkkailet.
Muista kuitenkin nauttia koko esityksestä ja anna teatterin taian lumota sinut!

Näytelmässä on viisi näytöstä ja tapahtumapaikkaa

I
Eskon koti

II
Kreetan kihlajaiset

III
Krouvi

IV
Metsä

V
Eskon koti

Jokaisessa on omanlaisensa tyyli ja toteutus näyttämökuvassa: lavastus, valot, äänimaailma.

Lavastus

Miten lavastuksen avulla luodaan erilaisia tunnelmia ja tapahtumapaikkoja?

Puvustus

Miten eri roolihahmoja on rakennettu puvustuksen ja naamiointin avulla? Luodaanko niiden avulla keskenään samanlaisten ja helposti tunnistettavien hahmojen ryhmiä? Entä onko ryhmiä erottavia piirteitä? Erottavatko hyvikset ja pahikset?

Rekvisiitta

Mitkä ovat tärkeimmät rekvisiitan/tarpeiston yksityiskohdat?

Ääni ja musiikki

Miten esityksen äänimaailma vaikuttaa kohtausten tunnelmaan? Missä kohtauksessa se toimi erityisen hyvin?

Roolihenkilöt

Kuka hahmoista oli mieleenpainuvuin/mielenkiintoisin? Miksi?

näyttelijäntyö

lavastus

puvustus

musiikki ja äänet

valot

videot

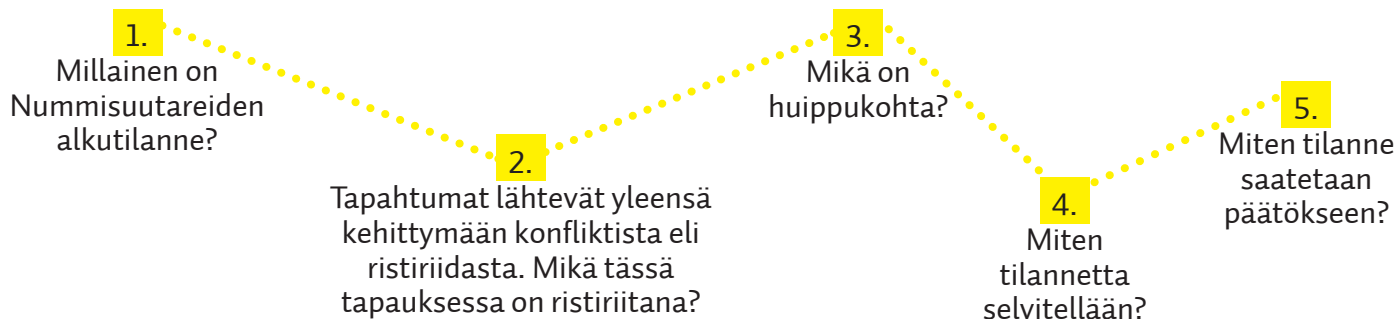
Mikä näistä teki Sinuun suurimman vaikutuksen? Miksi?

Jälkityöskentelyyn

Draaman kaari

Näytelmän tyypilliset vaiheet ovat alkutilanne, kehittäminen, huippukohta, selvittely ja lopetus. Keskustele seuraavista kysymyksistä parisi kanssa ja laatikaa yhdessä hahmotelma Nummisuutareiden kulusta.

Uutinen

Olet freelance-toimittajana eri lehdissä ja osallistut työsi puolesta Kreetan ja Jaakon häihin, joissa sattuu ja tapahtuu. Kirjoita hääjuhlista pieni juttu tai uutinen sensaatiolehteen, iltapäivälehteen tai valtakunnalliseen sanomalehteen.

1. Ota huomioon kyseisen lehden tyyli esimerkiksi otsikossa ja siinä, miten henkilöistä puhutaan. Sensaatiolehden jutussa voit kuvitella esimerkiksi, että Esko on julkisuuden henkilö.
2. Liitä uutiseesi lehden tyyliin sopiva uutiskuva. Voit piirtää sen itse tai lavastaa tilanteen ja ottaa valokuvan. (Älä siis etsi mitään valmista kuvaa netistä.)

Komedian tunnusmerkkejä

Mitä seuraavista komedian tunnusmerkeistä bongasit esityksestä? Missä kohtauksessa?

YLLÄTTÄVÄ ÄÄNI

TAPAHTUU
ROMAHDUS

JOKIN ASIA TAI
ESINE MENEE
RIKKI

YLLÄTTÄVÄ
HENKIÖ
ILMESTYY

TAPAHTUU
VÄÄRINKÄSITYS

KATSOJA TIETÄÄ
JOTAINENEM-
MÄN KUIN ESI-
TYKSEN HAHMOT

ROOLIAHMO
YRITTÄÄ
PEITELLÄ
JOTAIN

JOKU
SÄIKÄHTÄÄ

Teemat

Aiheella tarkoitetaan sitä, mistä tarina päällisin puolin kertoo, ja teemalla tarkoitetaan sitä, mitä teos käsittelee syvemmin.

Mitkä seuraavista ovat mielestäsi esityksen teemoja? Perustele.

- itsenäistyminen ja kasvaminen
- rakastuminen
- tottelemattomuus
- vanhempien uhmaaminen
- vapaus
- anteeksianto
- kosto
- pelon kohtaaminen
- pettymyksen kohtaaminen

Lähteet ja lisätietoa

Tiet lähteisiin — Aleksis Kivi SKS:ssa (finlit.fi)

Nummisuutarin oppimistehtävät | Suomalaisen Kirjallisuuden Seura (finlit.fi)

Kivi, Aleksis (1834 - 1872) | SKS Henkilöhistoria (kansallisbiografia.fi)

Aleksis Kivi: Nummisuutarit. Komedio viidessä näytöksessä. Kriittinen editio. Toim. Jyrki Nummi et al. 2010.

Red Nose Company: Aleksis Kivi

Bongaustehtävä komedian keinot (hkt <https://hkt.fi/wp-content/uploads/2023/02/NJMP-opemateriaali.pdf>)